

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koronjske ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Kokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj 22. tečaj, prosimo torej dosedanje p. n. naslovom prijatelje in naročnike „Slov. Gosp.“, naj nam ostanejo še za naprej zvesti ter obnovijo svojo naročbo o pravem času. Komur je mogoče, naj ga priporoča tudi svojim prijateljem v naročbo. Tako cenó in s takim obilnim blagom ne izhaja noben slovenski, a težko, če še kateri nemški časnik.

„Slov. Gospodar“ izide vsak četrtek na celi poli, dvakrat v mesecu prinese po pol pole priloge, cerkvene ali gospodarske, vmes pa še tudi prilogo inseratov. V ožgled tega je njegova cena celo mala in je mogoča samo, če ima „kat. tiskovno društvo“ obilo udov, kateri doplačajo, kar jej primanjka.

List stane za celo leto **3 gld.**, za pol leta **1 gld. 60 kr.**, za četrti leta pa **80 kr.** Naročnina pošlje se najleže po poštnih nakaznicah in vzprejema jo upravitelstvo „Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kdor je bil dosemal že naročnik „Slov. Gospodarja“, olajša močno upravitelstvu delo, če prilepí staro adreso na nakaznico ali pa pripiše vsaj številko, ki stoji na desni strani njegove adrese, svojemu imenu, kedar obnavlja naročbo.

Upravitelstvo „Slov. Gospodarja“.

Otroci, mali in veliki.

Blizu smo božiču in ni poštene slov. hiše, da se ne pripravlja za nj. kar največ more. Božič pa vam je tudi praznik, ljubeznjiv po tem, česar nas spominja, pa tudi po tem, kakor ga krščansko ljudstvo obhaja. Kdo bi ga tedaj ne obhajal rad leto na leto z njim, z dobrim kršč. ljudstvom?

Žal, da se zdaj krči število dobrih krstjanov, tacih, čijih ne stoji samo ime v krstnih bukvah, ampak je tudi življenje krščansko; zato pa gredó tudi sv. dnevi mimo njih, ne da vedó oni za njih pravo veselje. Če je veliko,

držé se navade, kakoršnja živi v njih družini, vse drugo, pravo kršč. veselje pa jim ostane prikrito ali okusijo samo lupino, jedro sv. dnevo vrgó pa od sebe, češ, da ni za-nje.

Isto godi se v vsem našem življenju, kolikor se ga prikaže očitno, na vrh javnosti. Spominja še nas, tako iz dëlje, na krščanstvo, ali krščansko že z davna ni več naše javno življenje. To kaže se posebno pri otrokih, pri njih vzreji, kakor je sedaj v navadi. Sv. cerkev sme še blizu a nima, če gre za pravo, več pravice do vzreje otrok. Ona je v čisto drugih rokah, tudi učitelji ne smejo, kakor bi radi, ampak drž. postava je to, kar odločuje na tanko, kaj in kako se vzredé otroci.

Nasledki tega so sedaj že očitni. Nagajivi, poredni so bili otroci vselej. Kopriva ne more zakriti svoje narave in tudi petelin jo pokaže, praskaje na dvorišču, toda taki otroci kedaj vendar-le niso bili, kakor so naše dni, izlasti v mestih. Čez nje tožimo vsi, učitelji ne manj, kakor drugi prebivalci. Zato mora biti poseben uzrok in kdor pozna razmere, ne sme ga iskati pri učiteljih, in še tudi sploh pri šoli ne. Le-ta je še vedno učilnica, t. j. otroci se v njej učé vseh mogočih reči, gotovo pa ne porednosti.

Uzrok tiči vse kje drugje. Krivnja se zvraca sicer rada na stariše ali mi smo te vere, da ne tiči tudi pri stariših uzrok zato, ampak recimo na ravnost: v duhu, ki drži sedanji svet v svojih pestéh — v liberalizmu. Le-ta zna, da stoji na prstenih nogah, zato pa podere vse, kar se mu ne vklanja, ter grdi vsak stan in vsako naredbo, ki ni po njegovem ukusu.

Kaj pa je potlej čuda, če se loti sploh tudi ljudi prej ali slej enak duh, duh razdéranja? Ako ni ljudem, ki so na vrhu, ki imajo besedo v javnem življenju, nič več sveto, nič več dobro, razven njih lastne volje, to je potlej le naravna posledica, da si svojé tudi drugi ljudje enake pravice ter se ne držé nič več na voljo teh, ki so na vrhu, liberalne gospóde. Če tedaj velja za to, da hodi brez uzde, to je,

da dela, kar se njej zljubi, čemu pa bode drugim uzda?

To naj pomisli gospôda, potem upamo, da še najde pot iz pasti, v katero je zvbila sebe ter jezero in jezero nedolžnih otrok, pa njih obžalovanja vrednih starišev. Rešilnice za zanemarjene otroke, na katere misli Graški dež. zbor, ne prinesó nam nikoli odrešenja in otrokom nikoli poboljšanja. Misel, da je šolarjem treba takih rešilnic, je nekaj, kar žene lahko vsacemu učitelju, dokler še ne obupa nad svojim stanom, rdečico v lice. Siba v roki učitelja je sramota ali rešilnica za njegove učence pa mu bodi — rešilnica!

Resnica, stariši so velikrat krivi, da so njih otroci muka za učitelja v šoli, pa saj so to tudi za-nje same. Le-ti bi včasih kaj dali, ko bi jim kdo otroke prevstvaril v dobre, ali sto na eno stavimo, da one rešilnice ne storé tega. Denarja bilo bi pač za-nje treba in to veliko denarja, naj bi se le v vsacem okraju naredila po ena rešilnica, na zadnje pa dobomo iz njih spake, ki ne bodo ne starišem v podporo, ne pri drugih ljudeh za rabo. Otroci so lastnina starišev in njih lastnina naj bodo!

Po tej poti, po poti rešilnic za otroke, tedaj ne pridemo do dobrih otrok, treba bode kreniti na drugo, na pot krščanstva. Dokler pa je sv. vera za pastirko v šoli, v očitnem življenju, dotlej pač čakamo, kakor kedaj judje na odrešenika, a ne dočakamo ga. On pride a mi ga nismo vredni. Otroci smo, če že tudi veliki, ker si zidamo gradove v oblake, vihar življenja pa nam podere v tem hiše, ki že stojé na zemlji.

Daj Bog, da še doživimo mi tak božič! Sreča bode za nas in sploh za slov. ljudstvo, če nam zapoje že k malu kor angeljev:

„Slava Bogu na višavah
in mir ljudem na zemlji,
ki so dobre volje!“

Dva lista slovenskim mladeničem.

II. list.

Zdaj je malo mladeničev, ki bi ne kadili. No, — ne bojte se, da vas bom od kajenja odvračal; saj vem, da bi bilo zastonj. Ali nekaj bi vam pa le rad svetoval. Kaj mislite, da so počeli mladeniči, ko še tobaka niso poznali? Veste kaj? S petjem in šalo so se kratkočasili. Pa so tudi znali dosti lepih pesmi; nekatere so tako dolge, da bi se jih vi težko celih iz glave naučili.

Kdo izmed vas zna o „kralj Matijažu“ in enakih pesni? Zdaj se pojejo le kratke, z lahkimi napevi, kajti smodka, ki tiči v ustih, ne pusti rada težkih pesmi peti.

Ali po drugod ni tako. V Savinjskej dolini, postavim, urijo se in znajo čveteroglasno tako težke pesmi, da je veselje poslušati.

Toliko tedaj bi vam svetoval, nekaj manj tobaka izkaditi, pa nekaj več popevati, saj vas to nič ne stane.

Tretja reč, kar bi tudi brez škode opustili, je tisto neumno kletje in govorjenje nemško. Le verjemite, da se vam jedna beseda slovenska bolj prileže, kakor deset nemških. Težko se najde kak mladenič, da bi ne klet ali se ne priduševal; nekateri še mislijo, da je prav lepo, ako vsako neslano besedo še zabelijo z „majnarzel“ ali „sakarmejn“ in s takimi besedami, ki se vam priležejo, kakor tiču žabje kvakanje.

Govorite lepo slovensko in ne pustiti nikomur, da Slovencem zabavlja.

Več, kakor tisoč let, so naši predniki nemškim grajščakom podložni bili, pa se le niso hoteli lepe slovenščine odvaditi. Vi pa, ki pravite, da ga nij, ki bi vam ukazoval, pobirali bi brez potrebe besede, katere so že Nemci pri tujih narodih si izposodili!

Bog vas je vstvaril Slovence; najlepši jezik za nas je torej slovenski in grdo za nas, če ga zametujemo. To je resnica.

Ko bi torej le vedel, da ta lista, vam posvečena, nista zastonj pisana, tedaj bi bil vesel Vaš prijatelj

Častilko.

Blizu Celja, meseca decembra 1887.

Gospodarske stvari.

Emrtvica pri svinjah.

Redko ni ravno pri svinjah, da se le-ta bolezen loti svinéta. Žival ne more zadnjega dela trupla, nog več rabiti, ampak vlačí jih za seboj po tleh in gre torej le po prvih nogah z mesta. To je edino znamenje bolezní; žival žre, kakor prej ter se mu nič ne vidi, da ima bolečine. To pa je tudi v resnici tako, kajti omrtvica je le nasledek tega, da živali živi umrjé na zadnjem delu trupla in za to žival tudi nič ne čuti v tem delu trupla.

Kaj je uzrok te bolezní? Po navadi se pravi, da ima žival črve v obistih, v nekaterih slučajih je to tudi resnica ali ne vselej. Le-ta črv se nahaja le redko kedaj v svinétu in nikoli brez jajec. Črv je tri do šest cm. dolg in ni debelejši, kakor kaka nit. V jetrih in gori po hrbitišču v mašci ga je najti. Ali če jajec ni v svinétu, tedaj mora biti kje drugje uzrok bolezní, sam črv je ni kriv. Omrtvica je namreč motenje živcev in le-to povzročuje slabo prebavljanje ali pa preslabo krmljenje.

Ako se daje svinjam kislá, že nekam raztopljená piča, krivo je največkrat taci bolezní, posebno pa je to, če živali ne dobodo trave, detelje ali repe v želodec. Ali tudi preveč, če se jim daje piče, lahko škoduje svinjam. Praseta, katerim se daje kislo mleko, kolikor ga jim je ljubo, včasih kar na naglem erknejo, to